

Таким чином, система кадрового забезпечення корпоративного управління інтегрує в собі елементи корпоративне управління, що знаходиться на вищому рівні в системі управління підприємством (корпорацією), систему оцінки та мотивації персоналу, систему менеджменту підприємства, а також систему безперервного менеджменту та розвитку, як самостійний напрямок в роботі компанії, що передбачає постійні зміни і удосконалення з метою забезпечення ефективності діяльності та адекватності змінам зовнішнього середовища.

[1] Професійний розвиток персоналу підприємств в системі мотиваційного менеджменту: колективна монографія / М.В. Семикіна, С.В. Дудко, А.А. Орлова та ін. Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2021. 440 с.

[2] Shaulska L., Kovalenko S., Allayarov Sh., Sydorenko O., Sukhanova A. Strategic enterprise competitiveness management under global challenges. Academy of Strategic Management Journal. 2021. Vol. 20. Issue 4. P. 1–7.

УДК 658:27:656

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА КАПІТАЛОМІСТКОСТІ ПРОДУКЦІЇ В ЗАЛІЗНИЧНІЙ ГАЛУЗІ

THEORETICAL JUSTIFICATION OF THE DETERMINATION OF THE CAPITAL INTENSITY INDICATOR OF PRODUCTS IN THE RAILWAY INDUSTRY

*д.держ.упр. Ю.О. Крихтіна, канд.екон.наук К.А. Карачарова
Український державний університет залізничного транспорту (м.Харків)*

*Yu. Krykhtina, D. Sc. (Admin.), K. Karacharova, PhD (Econ.)
Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)*

Для інвестиційного забезпечення підприємств залізничної галузі, впровадження сучасних технологічних рішень, систем машин та обладнання, слід вирішити проблему обґрунтованого визначення розміру потрібного основного капіталу. Тому важливого значення набуває використання в практиці техніко-економічних розрахунків вартісного показника питомої капіталомісткості, який характеризує співвідношення вартості основного капіталу та обсягу конкретного виду виробленої продукції.

Автором раніш в [1] було доведено, що показник питомої капіталомісткості (фондомісткості) продукції в достатній мірі відповідає вимогам, що пред'являються до показників формування основного

капіталу, відображає ефективність його використання і може бути використаний в практичній економічній діяльності галузевих підприємств для взаємної ув'язки системи «основний капітал - продукція». Зазначено також, що для достовірної оцінки капіталомісткості виготовлення продукції на підприємстві в конкретному періоді часу необхідно обрати середню (середньорічну), а не приростну величину[1].

Відмінності в показниках капіталомісткості продукції можуть бути пов'язані з періодом часу (місяць, квартал, рік), для якого використовується цей показник. Щоб зменшити помилки у встановленні економічної сутності розглянутого показника капіталомісткості продукції на конкретному підприємстві, необхідно визначити його на більш тривалій календарній проміжок часу.

Це дає можливість найбільш повно простежити механізм формування капіталомісткості продукції різної номенклатури. Найбільш повна інформація про основні засоби представлена в річному звіті. Тому для достовірної оцінки середньої капіталомісткості продукції доцільно застосовувати її середньорічне значення.

Середньорічне значення показника капіталомісткості продукції підприємства можна визначити як загальне, так і питома. Загальна середньорічна капіталомісткість виробів підприємства за конкретним видом виробництва характеризує середньорічну вартість всіх засобів, що відносяться до річного випуску одиниці всієї продукції. Питома середньорічна капіталомісткість виробів характеризує середньорічну вартість різних видів основних засобів, що відносяться до річного випуску кожного виду продукції на підприємстві.

Для задоволення вимоги об'єктивності техніко-економічної оцінки показники капіталомісткості продукції повинні бути порівнянними. При такій умові показник загальної капіталомісткості має недостатню порівнянність. Причиною невідповідності загальних показників є неврахування відмінностей в номенклатурі продукції, що випускається, технічному рівні різних видів основних засобів, їх структурі, ефективності використання і т. д. Тому за загальним показником капіталомісткості продукції складно судити про специфіку виробництва, особливості структури, рівень витрат і використання засобів при виробництві різних видів продукції. Така можливість представлена лише питомою середньорічною капіталомісткістю виробництва продукції.

При обґрунтуванні показника капіталомісткості продукції конкретних підприємств важливим питанням є вибір методів розрахунку основних засобів і продукції. При розрахунку капіталомісткості продукції основні засоби оцінюються у вартісному виразі, так як уявити їх у фізичному (натурально-майновому) вигляді неможливо.

На підприємствах галузі наявні основні засоби враховуються в

закупівельних цінах різних років.

У практиці економічних розрахунків поширеним методом розрахунку і планування показників є метод постійних (порівнянних) цін. Однак цей метод спотворює достовірність величини показника капіталомісткості продукції, яка відповідає реальним економічним умовам відтворення основних засобів в різні періоди часу. Критиці цього методу оцінки засобів присвячено низку наукових праць, автори яких обґрунтовано вважають, що при розрахунку питомої капіталомісткості продукції слід враховувати основні засоби в поточних цінах [2].

Метод перерахунку вартості засобів з поточних цін в порівнянні, як і будь-який штучний метод, ускладнює розрахунки, вносить в них додаткові помилки.

Тому при розрахунку питомої капіталомісткості продукції виробничих підприємств галузі вартість основних засобів повинна враховуватися в поточних цінах. При цьому основні засоби доцільно обліковувати за повною первісною вартістю, а не за їх залишковою вартістю. Як відомо, використовувані основні засоби - це умова і елемент виробництва, а споживана їх частина - елемент вартісного формування. Та частина вартості, яка не була передана частинами новоствореному продукту в процесі виробництва, тобто залишкова вартість, не бере участі у формуванні вартості. Тому розрахунок капіталомісткості продукції за залишковою вартістю основних засобів призводить до заперечення участі їх у процесі формування вартості продукції, що суперечить економічній суті основних засобів.

Слід зазначити, що визначення залишкової вартості засобів не володіє достатнім ступенем достовірності в зв'язку з тим, що існуючі норми амортизації ще не в повній мірі відображають їх фізичний і моральний знос в умовах науково-технічного прогресу.

Таким чином, необхідність оцінки основних засобів за повною первісною вартістю, а не за залишковою, при розрахунку показника капіталомісткості продукції впливає з фактично існуючого механізму його формування.

Для розрахунку показника питомої капіталомісткості продукції підприємства галузі також необхідно обґрунтовано встановити методику оцінки продукції, що випускається. У практиці економічних розрахунків при розрахунку капіталомісткості продукти беруться у вартісному або натуральному вираженні. При оцінці продукція виражається в порівнянних цінах або поточних цінах. Однак в даному випадку на собівартість продукції впливають зміни в структурі виробництва і оптових цінах на продукцію, розмірі тарифів і т. д.

Виключити вплив цих факторів і забезпечити високу надійність показника капіталомісткості дозволяє оцінка продукції в натуральному

вираженні. Величина питомої капіталомісткості продукції, розрахована таким чином, залежить від рівня використання, а також кількісних і якісних характеристик фондів підприємств. В якості основної одиниці продукції на підприємствах промисловості доцільно приймати їх профільну продукцію.

[1] Крихтіна Ю.О. Управлінській підхід до формування складу основних фондів галузевих підприємств. Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика: тези доповідей за матеріалами чотирнадцятої науково-практичної міжнародної конференції (7-9 червня 2018 р. м. Харків). *Вісник економіки транспорту і промисловості*. Харків: УкрДУЗТ, 2018. Вип. №62 (додаток). С. 137-139.

[2] Ляшенко А. Ф., Гут Л. В., Гнатишина Н. Д. Управління основними фондами підприємства на основі використання показника фондомісткості. *Економічні науки*. 2014. Вип. 2. - С. 158-168.

УДК 658.5

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АНТИКРИЗИСНОГО УПРАВЛІННЯ

FORMATION OF A CRISIS MANAGEMENT SYSTEM

Р.В. Леонт'єв, І.М. Курчата, канд. екон. наук

Харківський національний автомобільно-дорожній університет (м. Харків)

R. Leontyev, I. Kyrchata, PhD (Econom.)

Kharkiv National Automobile and Highway University (Kharkiv)

Антикризове управління - це система заходів, що застосовуються для подолання кризової ситуації, яка склалася, і запобігання її розвитку в майбутньому. Завдання антикризового управління можуть бути різними і залежать від специфіки кризи. Проте основні завдання антикризового управління можуть бути сформульовані таким чином:

- аналіз причин і наслідків кризи. Це завдання полягає у виявленні причин і чинників, які сприяли виникненню кризи, а також в оцінці її наслідків (економічних, соціальних, політичних тощо);

- розроблення стратегії виходу з кризи. На цьому етапі антикризове управління повинно сформулювати стратегію подолання кризи і визначити необхідні заходи для її реалізації. Це може включати в себе реструктуризацію бізнесу, зменшення витрат, підвищення ефективності тощо;

- координація заходів. Антикризове управління має координувати всі необхідні дії для реалізації стратегії виходу з кризи. Це може включати в